Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן אונד דער פרענומעראציאנס-בעטראג בעגינט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ׳ 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך זאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 20, פינפצעהנטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואך ז אדר א׳ ה׳תרמ״ג. — Pest, den 14. Feber 1883.

דער לינקישע פריעדע.

נאך דעם לענגערן לינקישען ווירדווארר איזט נון ענדליך דער לינקישע פריעדע איינגעטרעטען. אבער זעלבסט דיעזער פריעדע איזט איין ווירר-ווארר, מיט איינעם ווארטע: עס איזט עבען אללעס לינקיש. וויא בעקאננט, איזט עבען דער גאנצע ווירדוואר אין פאלגע דער יודען-עמאנציפאציאן ענטשטאנדען. דיא בעססער געזיננטען לינקען אים קלובע האבען מיט איינער מאיאריטעט בעשלאססען, דיא טאפאלצאער פעטיציאן געגען דיא יודען-עמאנציפאציאן צי פערווערפען, אינדעססען אבער האבען איינינע אנטי-סעמיטישען לינקען טראטץ דיעזעס בעשלוססעס געגען דיא עמאנציפאציאן געשפראכען. דיעזע העטטען נון וועגען איהרעם זינדיגעס געגען דען פארטיי-בעשלוס פאם קלוב אויסגעשטאססען ווערדען זאללען. דיעזעס אויסשטאססען אונד הערויסווערפען מיט דען לינקען דעפוטירטען וואללטע אבער דען פיהרערן דער לינקען ניכט געפאללען, וויל דיא פארטייא אהנעהין ניכט גראס זייא, אונד מאן זיא דאהער אהנע בעזאנדערע נאטהווענדיגקייט ניכט פערמינדערן זאללטע. מאן איזט דענן אויך אוים דיעזעם גרונדע פאם הינויס-ווערפען אבגעקאממען. נון וואללטען וויעדער 20 דער בעססער געזיננטען לינקען דאס פראגראמם בעססער אומשרייבען, דורך פערזאנאל-יוניאן, עמאנציפאציאן אונד אקציאן, דאמיט זיך דיא קראוואלל-מאכערישען אנטי-סעמיטישען לינקען צי דעמזעלבען ניכט בעקעננען קאננען. דיעזע נייע אומענדערונג דעם פראגראממעס העטטע אבער, וויא שאן אין פאריגעם בלאטטע ערוועהנט, איינע פערווירדונג אונטער דען וועהלערן הערפארגערופען — אונד עס קאננטע זאמיט קיינע איינינונג אונטער דען לינקען צי שטאנדע קאממען.

נון ווענדעטען אבער דיא פיהרער דער לינקען, דענען עס אן דער ערשטארקונג דער פארטייא זעהר געלעגען איזט, אללעס מאגליכע אן, אים איינע איינינונג אונטער דען לינקען צו שטאנדע צי ברינגען, דאמיט ענדליך פריעדע אונד איינטראכט איינטרעטען. דאצו קאם נאך דער ווייטער אינטען ערוועהנטע קאשושהס בריעף, אין וועלכעם דער פאן דען לינקען אנגעבעטעטע גרייז איבער דיא צערשפליטטערונג דיעזער פארטייא יאממערטע. זא ווארדע געסטערן איינע זיטצונג דער לינקען דעפוטירטען אבגעהאלטען, אין וועלכער דיא פיהרער דער לינקען צו יענען 20 בעססער געזיננטען לינקען זאגטען: „לאססעט אונזער אלטעס פראגראמם, וויא עס איזט, אונד צערשפליטטערט דיא פארטייא ניכט! וואס וואללט איהר? — דיא פערזאנאל-יוניאן? ווער פאן אונס איזט דענן געגען דיא פערזאנאל-יוניאן? האבען וויר דענן ניכט אין דער אדרעססע, דיא וויר אן דען קאניג ריכטעטען, עס דייטליך הערויסגעזאגט, דאס וויר דיא טרייעסטען אנהענגער דער פערזאנאל-יוניאן זינד! — איהר וואללט אלזא דיא ערהאלטונג דער יודען-עמאנציפאציאן? דארף דענן איין ווירקליכער לינקער איין געגנער דער עמאנציפאציאן זיין? געראדע דאס פראגראמם דער לינקען איזט אלס דאס פרייזיננסטע פיר פרייהייט, גלייכהייט אונד ברידערליכקייט! וויא קאנן עס אלזא יעמאנדעם איינפאללען, דאס איין אויפריכטיגער לינקער איין געגנער דער עמאנציפאציאן זייא? — נון האבט איהר נור נאך דיא איינווענדונג, דאס איינע קראוואלל-מאכער אונטער אונס זיך דעם פארטייא-בעשלוססע ניכט אונטערווערפען אונד דער ארדנונג זיך ניכט פיגען וואללען! דיעזעם זאלל נון דאדורך אבגעהאלפען ווערדען, דאס וויר איינע קאממיססיאן ערנעננען, וועלכע דיא שטרענגע איינהאלטונג דעם פארטייא-בעשלוססעס אונד דער ארדנונג איבערוואכען זאלל: מיט איינעם ווארטע: אהנע ענדערונג דעם נאמענס אונד אהנע אומשרייבונג דעם אלטען פראגראממעס ערקלערען וויר אונס אלס אנהענגער דער פערזאנאל-יוניאן אונד יודען-עמאנציפאציאן, אונד גאראנטירען פיר איינע שטרענגע פארטייא-ארדנונג! געבעט איך אים דעם ליעבען פריעדענס וויללען מיט דיעזעם צופריעדען, דאמיט אונזערע פארטייא ניכט געשוועכט ווערדע!“

דיא 20 בעססער געזיננטען לינקען גאבען זיך נון ווירקליך מיט דיעזער ערקלערונג צופריעדען, אונד זאמיט גיבטס קיינע טרעננונג אונטער דען לינקען מעהר, אונד דער פריעדע איזט וויעדער הערגעשטעללט. אבער וויא געזאגט, דער פריעדע ווירד קיים לאנגע יאהרע דויערן, דענן איין דאניעל איראני, איין גבריעל אוגראן ווירד מיט איינעם שימאני, אנאדי אונד סאלאי זיך דאך ניכט לאנגע פערטראגען קאננען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(קאשושה געגען דיא טרעננונג.) איבער דיא טרעננונג, דיא אונטער דען לינקען זיך פארבערייטעט, שריעב דער אלטע לודוויג קאשושה אן איגנאץ העלפי איינען בריעף, אין וועלכעם עס אונטער אנדערם וויא פאלגט היסט: „ביזהער בילדעטע דיא לינקע פארטייא איין איינהייטליכעס גאנצע. דיא רעגיערונג מיסטע דאהער דיא אנזיכטען דיעזער פארטייא בעריקזיכטיגען. ווירד יעדאך דיא טרעננונג דורכגעפיהרט, דאנן ווירד דיא ביזהעריגע לינקע פארטייא נור 2 „שפליטטער“, צוויא „ברוכטהיילע“ בילדען, אהנע קראפט אונד אהנע לעבען, דיעזע טרעננונג קאנן אלזא פיר דיא לינקע נור טרויריגע פאלגען האבען. דיא לינקע פארטייא מיס דורך דיעזע צערשפליטטערונג אללען איינפלוס אים פארלאמענטע אונד אויף דיא רעגיערונג גענצליך איינביסען, נור דיא רעגיערונגס-פארטייא, וועלכע ניכט פיר דיא אינטערעססען אונגארנס, זאנדערן פיר דיא אינטערעססען דעס וויענער האפעס שטרעבט, ווירד דורך דיא שפאלטונג אונטער דען לינקען איממער מעהר אן מאכט אונד איינפלוס געווינגען. יע אלטער איך ווערדע, דעסטא מעהר בעטריבט עס מיך, דאס דיא אונאבהענגיגקייט אונגארנס פאן דער עסטערייכישען רייכסהעלפטע נאך איממער ניכט צור טהאט געווארדען. — דיא רעגיערונגס-פארטייא האט בעקאנטליך איין געזעטץ צי שטאנדע געבראכט, אין פאלגע דעססען איך מיין אונגארישעס בירגערעכט איינגעביסט האבע. איך בין „פאטערלאנדסלאז“ געווארדען. איך פאנד נור נאך מיינען טראסט אין דער לינקען פארטייא, וועלכע פיר דיא אונאבהענגיגקייט אונגארנס קעמפפטע. זאללטע אבער דיא לינקע פארטייא דורך איינע טרעננונג איהרע בעדייטונג פערליערען, דאנן מיסטע איך טרויריגען מוטהעס אויסריפען: „נון בין איך צום צווייטענמאלע פאטערלאנדסלאז געווארדען! מאן היטע זיך דאך פאר איינער טרעננונג, דיא זאוואהל בייא קאנפעססיאנס-געגנאססענשאפטען, אלס אויך בייא פאליטישען קארפערשאפטען נור אונגליק אונד אונהייל צור פאלגע האבען קאנן!“ — דיעזע מאהנונג דעם גרייזען קאשושה מאכטע נאטירליך אונטער דען לינקען איינען טיעפען איינדרוק. וויא וויר עס אבען מיטטהיילען, איזט דיא שפאלטונג אונטערבליעבען אונד ווירד דיא לינקען איהרען אלטען נאמען אונד איהר אלטעס פראגראמם אויך קינפטיגהין גענצליך אונפערענדערט בייבעהאלטען!

*(וואלאכישע געמיינהייטען.) איים ביקארעסט ווירד בעריכטעט: בעקאננטליך וואר צור צייט דעם בערלינער קאנגרעססעס העררן בראציאנו רומענישער מיניסטער-פרעזידענט, העררן קאגאלניצעאנו היגנגען רומענישער מיניסטער דעס אייסערן. הייטע איזט קאגאלניצעאנו איינפאכער דעפוטירטער, וועהרענד בראציאנו נאך איממער מיניסטערפרעזידענט איזט. אלליין העררן קאגאלניצעאנו מאכטע העררען בראציאנו שטירצען, אום דיא שטעללע איינעם מיניסטער-פרעזידענטען אן זיך צו רייסען. דאס איזט נאטירליך איין איינפאכער פאליטישער קאמפף, אום דען זיך ווייטער ניעמאנד צי קיממערן העטטע! אלליין קאגאלניצעאנו בעגעהט דאבייא געמיינהייטען, דיא עבען נור פאן איינעם וואלאכישען שטאטסמאננע צו ערווארטען זינד. אין דער קאממער- (פארלאמענטס-)זיטצונג פאם 9. דיעזעס זאגטע נעמליך קאגאלניצעאנו: „וויר האבען יענע בעשטיממונג אין אונזערעם געזעטצע, וועלכע דיא רעכטע דער יודען בעשרענקטע, שטרייכען מיססען, וויל דער בערלינער קאנגרעס עס אויסגעשפראכען, דיא אונאבהענגיגקייט רומעניענס פאן דער טירקייא נור אונטער דער בעדינגונג אנערקעננען צי וואללען, וועננ וויר דיא יודען עמאנציפירען. — יא וואהל! אבער ווער האט שולד דאראן, דאס דער קאנגרעס אונס דיעזע הארטע בעדינגונג געשטעללט האט? דער מיניסטער-פרעזידענט בראציאנו, וועלכער אין בערלין מיט דען פערטרעטערן דער „איזראעליטישען אלליאנץ“ „אים געהיימען“ עס אבגעמאכט, דאס רומעניען דיא יודען עמאנציפירען ווערדע. נור אלס דער קאנגרעס ערפוהר, דאס העררן בראציאנו אין דיא עמאנציפאציאן דער יודען געווילליגט האט, ערלויבטע ער זיך איינע איינמישונג אין אונזערע אינגערען אנגעלעגענהייטען אונד אונס דיא יודען-עמאנציפאציאן פארצושרייבען מיט דער דראהונג, זאנסט דיא אונאבהענגיגקייט רומעניענס ניכט אנצוערקעננען!“ — זא וויט דיא דורך אונד דורך געמיינע אויסערונג דעם העררן קאגאלניצעאנו, דער דא אנדייטען וויללע, דאס בראציאנו זיך אים געהיימען פאן דער איזראעליטישען אלליאנץ קויפען ליעס, אום פיר דיא יודען-עמאנציפאציאן צו ארבייטען. אויף דיעזע וויזע זוכט דיעזער געמיינע וואלאכע דאס פאלק געגען בראציאנו צו רייצען אונד דעססען שטורץ הערבייא-צופיהרען!

*(דיא אונגארישע לאנדעס-אויסשטעללונג.) אין דער פארגעסטריגען זיטצונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס איזט נון דאס געזעטץ אנגענאממען ווארדען, נאך וועלכעם אים יאהרע 1885 אין בודאפעסט איינע לאנדעס-אויסשטעללונג פעראנשטאלטעט ווירד. דיא לייטונג דיעזער אויסשטעללונג האט דיא אונגארישע רעגיערונג זעלבסט אין דיא האנד גענאממען.

*(פרינץ יעראמע נאפאלעאן אונד קאיזערין אייגעניע.) אים פאריז ווירד פאם 12-טען דיעזעס טעלעגראפירט: פיעל אויפזעהען ערעגט עס אין אללען פאליטישען קרייזען, דאס פרינץ יעראמע נאפאלעאן, דער בעקאננטליך מיט דער געוועזענען קאיזערין אייגעניע, דער וויטווע נאפאלעאנס III, זייט יע פערפיינדעט וואר, הייטע נאך לאנדאן אבגערייזט איזט, אום דיעזער איינען בעזוך אבצושטאטטען. עס איזט

אונטערזוכען וויללֿ, ביז ער בעווייזע פֿיר דען רעליגיאָזען מאָרד בעשאפֿפֿט. דא ווירדע די א אונטערזוכונג עוויג דויערן, דענן זאכען, די א ניכט געשעהען זינד, קאָננען ניע ערוויעזען ווערדען. וויר ביטטען דאהער אייערע עקסצעללענץ, עס מאָגע שאָן איינמאל ר ע כ ט געשפּראָכען ווערדען! ניכט אום גנאדע צו ביטטען, זינד וויר געקאָממען, זאָנדערן אום גערעכטיגקייט. וויר ביטטען אייערע עקסצעללענץ, דאהין ווירקען צו וואָללען, דאס די א שלום-פֿערהאנדלונג מאָגליכסט באלד שטאטטפֿינדע!"

היערויף אנטוואָרטעטע יוסטיץ - מיניסטער פּוילער: „איך האבע די א טיסאָ-עסלארער אנגעלעגענהייט מיט דער גראָסטען אויפֿמערקזאמקייט פֿערפֿאָלגט. איך דרענגטע דען ניערעדיהאזער געריכטהאָף צור שנעללען ענטשיידונג, אונד די א זאכע ווערע אויך בערייטס לענגסט צו ענדע געפֿיהרט, ווענן מאן ניכט די א נייערליכע אויסגראבונג דער טיסאָ-דאדאער לייכע נאך דעם וואונשע דער יודען-פֿערטהיידיגער פֿאָרגענאָממען העטטע. דיעזע נייערליכע אויסגראבונג, דיעזע פּראָפֿעססאָרען-אונטערזוכונג, האט די א זאכע נאָך מעהר פֿערשלעפּפּט. יעטצט קאָממט די א זאכע ווידער פֿאָר דען לאנדעס-סאניטעטס-ראטה, דעססען גוטאכטען ערסט אבגעוואָרטעט ווערדען מוס. זייען זיא איבערצייגט אונד בלייבען זיא פֿאָללקאָממען דאריבער בערוהיגט, דאס אללעס, וואס פֿאָן מיר אבהענגט אונד וואס איך טהון קאנן, געשעהען ווירד, דאמיט דיעזער פּראָצעס באלד איין ענדע האבע! איך ווערדע דען סאניטעטס-ראטה אונד דען ניערעדיהאזער געריכטסהאָף צור שנעללען ענטשיידונג דרענגען, אונד איך האָפֿפֿע, דאס נון ניכטס מעהר דאצווישען קאָממען אונד די א שלוספֿערהאנדלונג אין קירצעסטער צייט שטאטטפֿינדען ווירד!"

זאָדאנן שפּראך דער מיניסטער איינצעלן מיט יעדער דער פֿרויען. פֿרויא יאָזעף שארף קלאגטע, דאס זיא אום איהרע וועניגען האבזעליגקייטען גענצליך געקאָממען איזט; זעלבסט די א קליידער, די א זיא אם לייבע טראגע, זייען ניכט איהר אייגענטהום. איהרע וועניגען מאָבעל וואורדען איים איהרעם אָפֿפֿען געבליעבענען הויזע פֿערשלעפּפּט, איהרען קאסטען האט מאן ערבראָכען אונד די א וועשע געשטאָהלען, דאביי א מאכען די א יודענפֿיינדע דען פֿערברעכערן נאָך דען פֿאָרוואורף, דאס זיא ניכט דאס גאנצע יודענהויז פֿערבראננטען. — דער מיניסטער פֿערשפּראך, דיעסבעציגליך שטרענג צו אונטערזוכען.

די א פֿרויא דעם סאלאמאָן שוואַרץ קלאגטע איבער די א צעררישטעטע געזונדהייט איהרעס מאננעס — אונד די א פֿרויא דעם סאמועל ליסטיג זאגטע: די א בויערן, מיט וועלכען וויר יודען פֿריהער וויא געשוויסטער לעבטען, זינד יעטצט געגען אונס יודען זאָ גערייצט, דאס אונזער לעבען אין געפֿאהר איזט. זייטדעם בארי אין טיסאָ-עסלאר וואר, איזט עס וויא איין פֿלוך, דער איבער אונס געקאָממען, זאָ דאס דא ניכט מעהר אויסצוהאלטען איזט!

די א פֿרויא דעם לאזאר וויסשטיין זאגטע: „בארי האט אונס, די א פֿרויען דער פֿערהאפֿטעטען, וויא די א ניעדריגסטען מענשען בעהאנדעלט; ער בעשעמטע מיך פֿאָר דען פֿערזאממעלטען בויערן; ער ליעס מיך ביים פֿערהאָרע וויא איינען סאָלדאטען אין רייהע אונד גליעד אויפֿמארשירען אונד עקסערצירען." — דער מיניסטער פֿערשפּראך די א שטרענגסטע אונטערזוכונג געגען בארי.

היערויף וועגדעטע זיך דער מיניסטער אן מאקס סאבאָלטשי אונד זאגטע איהם: דא זיא פֿאָרטוועהרענד אין ניערעדיהאזא וואָרען, זאָ זינד זיא דאָך אין דיעזע אנגעלעגענהייט גוט איינגעווייהט; זאגען זיא מיר, ווארום האבען די א יודענפֿערטהיידיגער די א נייע אויסגראבונג דער טיסאָ-דאדאער לייכע פֿערלאנגט, וואָדורך די א זאכע נור נאָך מעהר פֿערשלעפּפּט וואורדע? —

היערויף אנטוואָרטעטע מאקס סאבאָלטשי: די א יידישען פֿערטהיידיגער מוסטען דיעס פֿערלאנגען, דענן ביז דאהין האט בארי אללעס מאָגליכע געזוכט, אום נור די א שולד דער יודען הערויסצופֿינדען. אויך אָהנע דיעזע נייע אויסגראבונג זוכטע בארי די א אנגעלעגענהייט אין די א לענגע צו ציעהען, דא ער קיינען אויסוועג פֿינדען קאָנגטע. איך קאנן בעווייזען, דאס בארי ניכט די א וואהרהייט געזוכט, זאָנדערן נור הערויסקליגעלן וואָללטע, דאס די א יודען איינען רעליגיאָזען מאָרד בעגאנגען. בארי האט פֿיעל מיסברויך געטריעבען אונד דאס געזעטץ נור צו אָפֿט פֿערלעטצט. איך קאנן דיעס בעווייזען. בארי וואורדע פֿאָן דען אנטי-סעמיטען פֿערבלענדעט; דיעזע אבשייליכען העטצער מאכטען איהן גלייבען, דאס היער דורכאויס איין רעליגיאָזער מאָרד פֿאָרליעגט, אונד ער בעשלאָס, דאס ער דיעזען מאָרד אום יעדען פּרייז, אויף יעדע ווייזע, מיט וועלכען מיטטעלן אימטער, הערויסקליגעלן ווירדע.

היערויף זאגטע דער מיניסטער: „וואס דאס אנבעלאנגט, זינד די א שטרענגסטען אנאָרדנונגען געטראָפֿפֿען וואָרדען, אונד זייען זיא איבערצייגט, דאס בארי זיינער פֿערדיענטען שטראָפֿע ניכט ענטגעהען ווירד, ווענן איהם דיעזע אונגערעכטיגקייטען נאכגעוויעזען ווערדען."

„עקסצעללענץ! (זאגטע מאקס סאבאָלטשי שליעסליך) נאָך איין וואָרט, ווענן איך מיר ערלויבען דירפֿטע! איך בין איין יודע, איך קעננע די א יידישען שריפֿטען גרינדליך. ווענן איך נון וויסטע, דאס אין דען יידישען שריפֿטען אויך נור איין איינציגעס וואָרט עקסיסטירט, וועלכעס נור אים ענטפֿערנטעסטען דאראויף געדייטעט ווערדען קאָננטע, דאס די א יודען צו רעליגיאָזען צוועקען מענשענבלוט בענאָטהיגען — זאָ ווירדע איך די א יידישע רעליגיאָן, וויא איינע אנשטעקענדע כאָלערא, מיידען, אונד איך זעלבער ווירדע די א מאָרדער דער פֿערדיענטען שטרענגען שטראָפֿע אויסליעפֿערן. — אבער דאס עקסיסטירט ניכט. יע פֿראָממער דער יודע איזט, דעסטאָ מעהר פֿעראבשייט ער דאס בלוט, וועלכעס איהם זיינע רעליגיאָן אינצעהליגע מאל פֿערביעטעט. איין גראָסערער אונזינן אלס די א בלוט-בעשולדיגונג קאנן גאר ניכט עקסיסטירען."

היעמיט וואר די א אודיענץ ביי א פּוילער צו ענדע, אונד נון בעגאב זיך מאקס סאבאָלטשי מיט דען 5 פֿרויען צו מיניסטער טיסאָ. די א עמפּפֿאנגסשטונדע ביי א טיסאָ וואר וואָהל שאָן פֿאָראיבער, אבער טיסאָ וואָללטע דאָך ניכט וועגגעהען, דא איהם דיעזע עסלארער פֿרויען-דעפּוטאציאָן אנגעמעלדעט וואורדע. ביי א פּוילער קאָננטען די א ווייבער ניכט וויינען, דא זיא זיך דענזעלבען אלס דען האָכסטען שטרענגסטען ריכטער פֿאָרגעשטעללט. אין טיסאָ אבער זאהען זיא דען מאנן דער בארמהערציגקייט אונד מילדע, וועסהאלב זיא ביי א זיינעם אנבליקע אין לייטעס וויינען אויסבראכען. נור מיט מיהע קאָננטען די א פֿרויען פֿאָר טיסאָ איהרע קלאגען פֿאָרברינגען — אונד טיסאָ וואר ווירקליך ביים אנבליקע דיעזער אונגליקליכען פֿרויען ערגריפֿפֿען.

ענדליך זאגטע טיסאָ דען פֿרויען: „גלייבען זיא מיר, ניעמאנד וויגשט דאס ענדע דיעזעס פּראָצעססעס זאָ זעהנליך הערביי א וויא איך; אבער פֿאָן מיר אללייִן העננגט עס ניכט אב. דענן די א זאכע געהאָרט נאָך אימטער דעם געריכטע. וואס איך צו טהון פֿערמאג, דאס ווערדע איך אנאָרדנען. אונד איך האָפֿפֿע, דאס די א אנגעלעגענהייט באלד איהר ענדע פֿינדען ווירד! האבען זיא נאָך איין וועניג געדולד, אונד עס ווירד שאָן אללעס ווידער גוט ווערדען! —

די א וואָרטע דער מיניסטער בראכטע דען אונגליקליכען פֿרויען פֿאללען טראָסט אונד זיא נעהמען די א האָפֿפֿנונג נאָך הויזע, דאס איהרע מעננער באלדיגסט בעפֿרייט ווערדען!

געשעפֿטסבעריכט.

ק א ר ן — 7.30-7.— גולד.

ג ע ר ס ט ע פֿוטטער-וואארע 6.75—6.90 גול. מאלצוואארע 8—9.— גולד.

ק ו ק ו ר ו ץ (נייער) 5.90—6.15 גולד.

ה א פֿ ע ר 6—6.60 גולד.

ר י פּ ס, גאָהל פּער אויגוסט-סעפּטעמבער 14½—14.25 גולדען.

ש פּ י ר י ט ו ס נייע מעטהאָדע אים קליינען 30—31.— גול.— אלטע-מעטהאָדע 32.75 — 33.75 גולד. פּער 10000 ליטער פּערצענט. —

ש א פֿ וואָ ל ל ע. אין פֿאָריגער וואָכע וואר דאס געשעפֿט ג ו ט, עס וואורדען 600 מעטערצענטנער פֿערקויפֿט.— אר צוויי באטשקער פֿעהלערהאפֿטע אונד פֿעהלערפֿרייע איינשור 67—68גולד. פֿיינע אונד מיטטעלפֿיינע טוכוואָללע 104—108 גולד. פּער 56 קילאָ

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 10. פֿעבער 1883.

וויען	87	24	45	54	12
גראץ	88	44	79	45	53
טעמעשוואר	45	51	36	65	13

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פֿריכטע ווייצען	קוואליטעט פּר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.50 — 9.55
"	79	9.60 — 9.65
"	80	9.70 — 9.75
"	81	9.80 — 9.85
פּעסטער-באָדען	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.90 — 10.—
"	79	10.05 — 10.15
"	80	10.20 — 10.25
"	81	10.30 — 10.35
טהייס	75	.
"	76	.
"	77	.
"	78	9.95 — 10.05
"	79	10.10 — 10.20
"	80	10.25 — 10.30
"	81	10.35 — 10.40
ווייסענבורגער	76	.
"	77	.
"	78	9.90 — 10.—
"	79	10.05 — 10.15
"	80	10.20 — 10.25
"	81	10.30 — 10.35

פֿריכטע	קוואליטעט פּר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
קאָרן	70	7.30 — 7.—
גערסטע מאלץ	62	—.— — —.—
" פֿוטטער	62	7.— — 6.80
האפֿער	40	6.20 — 6.60
קוקורוץ באנאטער	75	6.— — 6.10
אודערע	73	6.— — 5.90
הירזע	—	6.— — 6.50

[illegible]	פּער פֿריה-יאהר	פּער 100 קילאָגר.
ווייצען		9.53
קוקורוץ		—.—
נערסטע		—.—
האפֿער		—.—
"		—.—
"		6.48
"		—.—
רעפּס		—.—

[illegible]-מעהל (דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאַק)

נומער	פֿל. קר.
0	19.80
1	19.20
2	18.70
3	18.20
4	17.70
5	16.40
6	15.60
7	14.60
	12.80
8½	10.80

שפּיריטוס:	
אלטע מעטהאָדע פּרעסהעפֿע	31.75
נייע " קארטאָפֿפֿעל	30.25

קורז-טאבעללע פֿאָם 10 פֿעבער

[illegible]-קורז:

	פֿל.	קר.
[illegible]	100	—
דוקאטען	5	63
עסטערר.-אונגארישעס 8 גולדען גאָלדשטיק (20 פֿראנקס)	9	50
נאפּאָלעאָנדאָר	9	50
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	50
20 מארק-שטיקע	11	72
פּאַפּיער-רובעל	1	18

לאָזע.

	פֿל.	קר.
1854-ער 4-פּערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	118	—
1860-ער גאנצע	129	—
דעטטאָ האַלבע	137	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	170	—
דעטטאָ " 50	171	—
[illegible]	37	—
[illegible]	25	—
קרעדיט-לאָזע	171	—
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	38	—
דאָנאַו-דאמפּפֿשיפֿפֿס-לאָזע	108	—
[illegible] לאָזע	22	—
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	20	—
קראקויער לאָזע " 20	19	—
פּאלפֿי לאָזע " 40	38	—
סאלם לאָזע " 40	36	—
רודאלף לאָזע " 10	20	—
[illegible] לאָזע " 10	53	—
וואלדשטיינער לאָזע " 20	22	—
[illegible] לאָזע " 40	46	—

לאָזע.

	פֿל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולד.	24	—
טריעסטער לאָזע " 100	127	—
דעטטאָ " 50	63	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20	27	—
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20	37	—
אונגארישע-פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד	114	50
[illegible]-לאָזע	109	50
וויענער-לאָזע	123	—

ווערטה-פּאַפּיערע

	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	118	50
דעטטאָ צו 4 פּערצענט	86	50
אונגארישע פּאַפּיער-רענטע	85	35
אונגארישע גרונדענטלאסטונגס-	97	50
טעמעשוואַרער באנאטער	96	—
זיעבענבירגישע	97	—
קראָאַטישע	97	—
בוקאָווינא	98	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	134	—
[illegible]-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	97	—
פּפֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 פּערצענט	101	—
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5½ פּערצענט	102	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פּערצענט	98	50
דער [illegible]	89	—
דער נאציאָנאלבאנק	102	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1883 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

מינסקי אבער שעמטע זיך ניכט, זאָנדערן שטרענגטע אָפּפענטליך איינע אנקלאגע אן געגען באראָן שווארץ וועגען דער פּראָוויזיאָן. פריילך העטטע קאמינסקי אלס דעפּוטירטער עהער אים אינטערעססע דעם שטאאטעס, אלס אים אינטערעססע איינעם געווינזיכטיגען באראָנס ווירקען זאָללען; אבער קאמינסקי געברויכטע דיא אויסרעדע, דאס ער היער ניכט אלס דעפּוטירטער, זאָנדערן נור אלס אדוואָקאט געווירקט האבע. דיעס ערדעגטע אונגעהייערעס אויפזעהען. אין עסטערדייך איזט מאן אין דיעזער בעציעהונג עמפּפינדליך אונד געוויססענהאפט, אונד זאָוואָהל אים קלוב, אלס אים רייכסראטהע ווארדע איבער קאמינסקי, דער זיינע שטעללע אלס דעפּוטירטער מיסברויכטע, דיא מיסביללינגונג אויסגעשפּראָכען, אונד דיא עסטערייכישע רעגיערונג האט זאָפאָרט דאס שטראפּגעריכט אויפגעפאָרדערט, דיא זאכע פאָם קרימינאליסטישען שטאנדפּונקטע אויס צו אונטערזוכען. דיעזע עסטערייכישע שקאנדאל-געשיכטע ווארדע אין דעם אונגארישען רייכסטאגע דורך דען דעפּוטירטען סעדערקעני צור שפּראכע געבראכט, אינדעם ער זאגטע: „איך היער קאָממען אונטער דען דעפּוטירטען דערארטיגע זאכען פאָר; איך היער פערמיטטעלן דיא דעפּוטירטען אָרדענס- אונד ליעפערונגס-געשעפטע. איך היער ווערדען אים ביהארער קאָמיטאטע באהנען געבויט, וואָביי דעפּוטירטע פיר איהרע פערמיטטלונגס-געשעפטע פּראָוויזיאָנען בעקאָממען. אבער היער איזט מאן ניכט זאָ געוויססענהאפט, אונד וועגן יעמאנד איינען דעפּוטירטען צו בעשולדיגען זוכט, זאָ קאָממט עס האָכסטענס צו איינעם דועלל, אונד דאמיט איזט דאנן אללעס אבגעטהאן!

* (זאבעל-דועלל אונטער צוויא יודען.) פאָרגעסטערן האט צווישען צוויא יידישען קאוואללירען אונזערער הויפּטשטאדט, נעמליך דעם הערדן ל' פאָן שאָסבערגער אונד דעם הערדן וואָלפנער, איין זאבעל-דועלל מיט בלוטיגעם אויסגאנגע שטאטטגעפונדען. דיא ביידען הערדען האטטען זיך נעמליך פאָר וועניגען טאגען אויף איינעם אָפּפענטליכען באללע געגענזייטיג בעליידיגט, דאנן אבער אויך איינאנדער טיכטיג אבגעאָהרפייגט. דיא ביידען רייכען רויפ-באָלדע וואָללטען נון איהרע „עהרע" דורך איין זאבעל-דועלל וויעדער הערשטעללען. עס ווארדע פעראיינבארט, דאסס דאס דועלל זאָלאנגע פאָרטגעזעטצט ווערדען מיססע, ביז איינער דער „דועללאנטען" דורך איינע שטארקע וואונדע „קאמפּף-אונפעהיג" ווירד. הערר פאָן שאָסבערגער ערהיעלט דענן אויך אלסבאלד פאָן זיינעם געגנער מיט דעם זאבעל איינען זאָלך מעכטיגען היעב אויף דען רעכטען אָבער-ארם, דאס איהם דיא מוסקעלן דורכשניטטען ווארדען אונד דער שטיך ביז אויף דען קנאָבען דראנג. דאס דועלל ערלאנגטע היעמיט נאטירליך זיינען אבשלוס. דיא פערלעטצונג דעם שאָסבערגער ערקלערטען דיא ארצטע אלס איינע געפעהרליכע; נאמענטליך איזט וועניג האָפפנונג פאָרהאנדען, דאס דערזעלבע נאָך יע זיינען ארם ווירד געברויכען קאָננען. — דיעזער פאלל איזט געוויס האָכסט בעדויערליך. זאָלכע שטרייכע זינד עס, דיא אונזערע זאָגענאננטען „געבילדעטען" יודען פאָן דען כריסטליכען קאוואללירען אבלערנען. עס עראינערט דאס אן פאלגענדע בעקאננטע אנעקדאָטע. איין יונגער עהע-מאנן, דער ציפעלליג איין „עם הארץ" ווער, וואוסטע אם ערסטען פסח-אבענד ניכט, וויא דער „סדר" אבגעריכטעט ווערדען מיססע. ער שיקטע דאהער זיינע יונגע פרויא צו איינעם יידישען נאכבאר, אום צו זעהען, וויא דאָרט דער היזהערר ביים „סדר" זיך בענימטט. אונגליקליכערווייזע האט דאמאלס דער נאכבאר עבען זיינע פרויא דורכגעפּריגעלט. — דיא יונגע פרויא נון, דיא דא גלייבטע, דאס דיעזע „פּריגעלייא" דען איינגענטליכען „סדר" בילדע, וואָללטע נאטירליך דעם מאננע ניכט מיטטהיילען, וואס זיא ביים נאכבאר געזעהען, דאמיט איהר מאנן ניכט עבענפאללס אין דיעזער וויזע דען „סדר" אבריכטע! יעטצט אבער געריעטה דער מאנן אין וואוטה, שטירצטע איבער דיא יונגע פרויא הער אונד פּריגעלטע זיא ערבארמונגסלאָז דורך. פאר שמערצען זיך ווינדענד, ריעף נון דיא פרויא: „וואס שיקסט דוא מיך אלזאָ נאָך הערום? דוא ביזט יא קיין „עם הארץ", דוא פערשטעהסט דאָך נאָך בעססער, דען „סדר" אבצוריכטען, אלס דער נאכבאר דאריבען!" — גאנין זאָ מאכען עס אונזערע געבילדעטען יודען. זיא מאכטען אים יעדען פּרייז אלס קאוואלליערע געלטען. נון בעשטרעבען זיא זיך, דיא לעבענסווייזע דער ניכט-יידישען קאוואללירע אבצוגוקען. דא זאהען זיא, דאס דיעזע קאוואללירע זיך אָפטערס אהרפייגען אונד דאנן דועללירען. — „אהא! דא האבען וויר'ס! (דענקען זיך נון דיא געבילדעטען יודען) וויר וויססען שאָן, וויא מאן דען „סדר" אבריכטעט, דאס הייסט, וויא מאן דען קאוואלליער מאכען מוס! וויר אהרפייגען אונס אונד שטעכען אונס דאנן אים דועללע ניעדער!" — אלזאָ: דיא „שלעגערייען" האבען דיא געבילדעטען יודען פאָן דען ניכט-יידישען קאוואללירען אבגעלערנט. זעהר ריכטיג זאגען אונזערע ווייזען: כמקולקלים שבהם עשיתם. איהר לערנט פאָן דען ניכט-יודען נור דיא שלעכטען, ניכט אבער אויך דיא גוטען איינגענשאפטען אב! עס איזט דיעזע ערשיינונג איינשטרייטיג איינע האָכסט טרויריגע!

* (איין רויב-מאָרד פערזוך געגען איינען בריעפטרעגער.) אונזערע לעזער דירפטען זיך נאָך עראינערן, דאס פאָר יאהרען איין יונגער איטאליענער אין וויען, נאמענס פראנציסקאָני, איינען פאלשען געלד-בריעף אונטער זיינער אייגענען אדרעססע צור פּאָסט גאב. אלס נון דער בריעף-טרעגער מיט דיעזעם געלד-בריעף קאם, שטירצטע זיך פראנציסקאָני איבער דענזעלבען, ערמאָרדעטע איהן אונד בערויבטע דען אונגליקליכען אללער געלד-בריעפע, דיא ער ביי זיך האטטע. פראנציסקאָני ענדעטע הייפיר אם גאלגען. — עטוואס שפּעטער האבען צוויא ארבייטער היער אין פּעסט אין גלייכערווייזע איינען רויב-מאָרד-פערזוך געגען איינען געלד-בריעפטרעגער אונטערנאָממען, דער אבער מיסלאנג, דא עס דעם בריעפטרעגער געלאנג, מיט פיעלען אונד בעדייטענדען וואונדען בעדעקט, זיך אינס פרייא הינויסצורעטטען! — נון ווירד אים וויען פאָם 12-טען דיעזעס טעלעגראפירט: היינטע אום דיא מיטטאגסשטונדע ווארד היער דיא שרעקענס-נאכריכט פערברייטעט, דאס אין רייזענדער אים האָטעל „צור שטאדט פראנקפורט" איינען בריעפטרעגער גאנץ אין דער ווייזע ערמאָרדעט אונד אויסגערויבט האט, וויא דיעס פאָר איינינגען יאהרען דורך פראנציסקאָני געשעהען וואר. עס שטעללטע זיך יעדאָך אלסבאלד הערויס, דאס וואָהל פאָן איינעם פרעמדען אין רויב-מאָרד-פערזוך געגען איינען בריעפטרעגער אונטערנאָממען ווארדע, דער אבער דורך דיא פאָרזיכטיגקייט דעם בריעף-טרעגערס ניכט צור אויספיהרונג קאם. דיא טהאטזאכע איזט פאָלגענדע: אם 10-טען דיעזעס מיעטהעטע איין יונגער מאנן אים האָטעל „צור שטאדט פראנקפורט" איין צימער אים ערסטען שטאָקע אונד בעצאהלטע דיא מיעטהע פיר 2 טאגע אים פאָראויס. אים „פרעמדען-ביכע" צייכנעטע דער יונגע מאנן זיינען נאמען אלס טהעאָדאָר העלם איין. דיא דיענער אים האָטעל מערקטען יעדאָך, דאס דער יונגע מאנן פאָן זיינעם צימער פאסט גאר קיינען געברויך מאכטע. דיא נאכט בראכטע ער אויסער דעם האָטעל צו; דעם טאגס ערשיען ער אבער אימער נור פיר וועניגע מינוטען, אום דען „פּאָרטיער" צו פראגען: אָב קיינע געלד-בריעפע פיר איהן אנגעלאנגט זינד? — דאס שיען רעכט פערדעכטיג. אללײן דער פערדאכט שטייגערטע זיך נאָך מעהר געגען דען רעטהזעלהאפטען יונגען מאנן, אלס דאס שטיבען-מעדכען אין דעססען בעטט איינען געלאדענען רעוואָלווער פאָרפאנד. אם 11-טען נאכמיטטאגס ערשיען דער יונגע מאנן וויעדערהאָלט ביים פּאָרטיער, אום צו פראגען: אָב פיר איהן קיינע געלד-בריעפע איינגעטראָפפען זינד? — איינמאל ערהיעלט ער ענדליך פאָם פּאָרטיער דיא אנטוואָרט: „דער בריעף-טרעגער

„אן דיעזעם אונס וויכטיגען, היילינגען טאגע שוואָרע איך עס, דאס איך דיר ניע געציינם; איך בעטעטע נור צו גאָטט, דאס דוא גליקליך ווערדען מאכטעסט!"

„אונד איך בין עס אויך, אננא! איך בין גליקליך! איך בין עס דורך דיך! — וויא! דוא האסט נאָך מיינען אלטען רינג אם פינגער!"

„דען גאבסט דוא מיר יא איינסט אים שערצע אלס פערלאָבונגס-רינג! שאָן דאמאלס וואר איך דיר פאָם גאנצען הערצען גוט. מיר זאגט נון דאס הערץ: וויר ווערדען צופריעדען אונד גליקליך זיין. איך בין עס יא שאָן. — אונד דוא, פערשפּריך מיר, דוא ווירסט עס אויך זיין! דוא ווירסט ניכט מעהר אויסוואנדערן וואָללען!"

„איך בילליגע אויך (זאגטע ריכארד) דיא הייליגע ערדע מיינער היימאטה אים פערציהונג, דאס איך זיא גלייכגילטיג האבע פערלאססען וואָללען. יעטצט ערסט האבע איך מיינע פאטערלאנדס-ליעבע אונד מיינע ליעבע צו דיר וויעדער געוואָננען. — אבער פערשפּריך מיר, אננא, אן מיינען פּאָליטישען ניכט מעהר צו דענקען אונד איהן גאר ניכט מעהר אין ערינגערונג צו ברינגען. אבער קאנן מאן איבער זיין נערעכטניס אונד זיין עראינגערונגס-פערמאָגען געביעטען?"

„לאססע זיא קאָממען, דיעזע עראינגערונגען! וויר פירכטען זיא ניכט. וואס האסט דוא דענן געטהאן? יענע יודען האט דיך פערראטהען; זיא האט קיין רעכט מעהר אויף דיך; נון ביזט דוא מיין; ניעמאנד אויף דער וועלט האט דיך זאָ געליעבט אונד ליעבט דיך זאָ וויא איך!"

ברויט אונד ברייטיגאם ווארדען נון צור קירכע געהאָלט. דיא טרויאונג אין דער קירכע פאנד מיט גראָססער פּאראדע שטאטט; זעממטליכע בעוואָהנער דעם אָרטעס וואָרען אין דער קירכע אנוועזענד אונד נאהמען אן דער האָכצייט דען איניגסטען אנטהייל.

נון קאם דיא אבענד-דעממערונג הערבאן — אונד דא שליך זיך איינע ווייבליכע געשטאלט פאָן בלייכעם געזיכטע, מיט הערבהענגענדען, פערוואָררענעם האארע, אין דען גארטען דעם ריטטערס מאָביאס. איהר איילטע איין ווייב נאָך, אונד פאססטע זיא ביים געוואנדע, אום זיא צוריקצוהאלטען.

„אום דעם הימטעלס ווילען, חנה! (ריעף דאס ווייב) וואס ווילסט דוא היער? וואס זוכסט דוא דא?"

„וואס איך נאָך וויל! (זייפצטע חנה) איך קאנן מיר עס זעלבסט ניכט זאגען. אבער איך מוססטע היערהער קאָממען, אום היער נאָך מיט דעם כריסטען דאס לעטצטע וואָרט צו שפּרעכען. דיא כריסטען האבען מיר מיינע עלטערן אין פּאָרטוגאל צוריקגעהאלטען; זיא שמאכטען אים קערקער. מיר האט איין כריסט דאס הערץ געראויבט, נון זאלל ער עס פאללענדען אונד רעמועלבען דען טאָדעסשטאָס געבען! — אָ, ווארום ווארדע ביי דעם זעע-שטורם גוראדע איך אונגליקליכע געטעטעט! ווארדע איך דאהער פאָם טאָדע אין דען וועללען ערלאָזט, דא מיר איין נאָך שמערצליכערער טאָד בעפאָרשטעהט? — זיעהע! נאכדעם דוא מיר דען גאנצען פאָרפאלל מיט דעם גאָלדע ערצעהלטעסט, קאנן איך דיעזעם לאנד ניכט פערלאססען, ביז איך מיר ניכט גענוגטהואונג פערשאפפע! — דער כריסט ווארף מיר גאָלד פאָר, גאָלד פיר איין הערץ! אונד שטיעס מיך אין דיא נאכט הינויס!"

„אָ, חנה! קאָמם! עס איזט אללעס פאָראיבער, דער כריסט איזט פערהייראטעט."

„וואס זאגסט דוא? אָ, וואָ בין איך דענן? וואָ וואָרען מיינע זינגע? זיא, דיא כריסטין ליעבט ער, אונד דיא יידין הייסט ער געהען; דער יידין וואָגט ער, געלד אנצוביעטען, דער יידין קינדיגט ער דען דיענסט וויא איינער מאגד! — ניין, ניין, דיא יידין דארף ניכט אָהנע ווייטערעס פאָרט. דער כריסט האט מיר ביי זיינעם גאָטטע, דען ער דען גאָטט דער ליעבע הייסט, צוגעשוואָרען, מיך צו הייראטהען אונד ביז אן זיינעם לעבענס ענדע צו ליעבען. — אבער עס מאג זיין, דאס איהן זיין הערץ עבען זאָ שמערצט, וויא מיך דאס מיינינגע; מאג זיין, מאן איבט אויף איהן איינען צוואנג אוס. — אבער ניין! ניין! איך זאה פאָם פענסטער, מיט וועלכער ליעבע, מיט וועלכער וואָננע ער זיינע ברויט צום אלטאר פיהרטע! — אָ, דיא ראכע איזט זיס! ראכע! ראכע! אָ, מיין גאָטט דער ראכע! דען כריסטען לאדע איך פאָר דיינען ריכטערשטוהל!"

„אָ, חנה! שווייג, דוא לעסטערסט גאָטט! קאָמם, ווען ערוואַרטעסט דוא היער?"

„שטילל! ציעהע דיך צוריק! ער קאָממט! איך ליעס איהן דורך יעמאנד זאגען: „ער מאָגע אין דער אבענד-דעממערונג אללײן אין דען גארטען קאָממען, וואָ איהן יעמאנד צו שפּרעכען ווינשט. — צוריק! איך הערע שריטטע, ער קאָממט נון!"

אין דער טהאט טראט ריכארד גאנץ אללײן אינד בעשטירצט אין דען גארטען אונד שפּראך צו זיך זעלבער: „אך! לופט! לופט! ווער רופט מיך? היער איזט'ס איינזאם, דאָך איך בין פריה, דאס איך אויס דעם טאנצ-זאאלע געקאָממען, דענן איך בין אללײן דער טרויריגע אונטער דען הייטערן." —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אינדעם בעקאננט. דאס דיעזע וואָהל ניכט דעם פרינצען יעראָמע זעלבסט, דאָך אבער זיינעם יינגערען זאָהנע צום פראנצאָזישען קאיזער-טהראָנע פערהעלפען מאָכטע. יעראָמע נאפאָלעאָן האט דענן איך דיעזען זאָהן נאך לאָנדאָן מיטגענאָממען." — זאָ ווייט דיא מעלדונג אוים פאריז. אימטערהין ערזיעהט מאן היערויס, דאס עס דעם פרינצען יעראָמע נאפאָלעאָן אום דיא בעזייטיגונג דער פראנצאָזישען רעפּובליק ווירקליך פאָללער ערנסט איזט. וואָהל האט ער אורשפּרינגליך געשטרעבט, דען טהראָן פיר זיך זעלבסט צו ערווערבען. דאָך דא שטאָסט ער זעלבסט בייא דער באָנאפּארטיסטישען פּארטייא אין פראנקרייך אויף גראָסע שוויערינקייטען, דא דיעזע גאנץ אים זיננע דער געוועזענען קאיזערין אייגעניע האנדעלט, וועלכע אבער, וויא געזאגט, פאָן דער טהראָנבעשטייגונג יעראָמע נאפאָלעאָנס ניכטס וויססען מאג. אים אלזאָ דיא אונטערשטיטצונג דיעזער נאָך אימטער איינפלוסרייכען פרויא צו געווינגען, האט ער זיך ענטשלאָססען, פיר זיך זעלבסט אויף דיא ערלאנגונג דער פראנצאָזישען קראָנע צו פערציכטען, אום דיעזע ווענינגסטענס פיר זיינען זאָהן זיכערן צו קאָננען. יעראָמע נאפאָלעאָן ווירד אין איינינען טאגען נאך פאריז צוריקקעהרען. ווירד מאן ערפאהרען, דאס ער אין לאָנדאָן ווירקליך נור צו דעם צוועקע וואר, אום איינע ארט „פערשוואָרונג געגען דיא פראנצאָזישע רעפּובליק" צו שטיפטען — דא דירפטע ער ניעדרינגנס פערהאפטעט אונד שפּעטער זאָגאר אוים פראנקרייך פיר אללע צייטען אויסגעוויעזען ווערדען!

*) (א י ש ט ו י צ י — ד ע ם ג ע ר י כ ט ע א ו י ס ג ע ל י ע פ ע ר ט.) וויר האבען זיינערצייט מיטגעטהיילט, דאס דער שטאאטסאנוואלט געגען אישטויצי וועגען איינעם אויפרייצענדען, יודענפרעססערישען ארטיקעלס, דען ער אונטער דעם טיטעל: „דאס פערוידעלטע אונגארן" אין דען 12„ אפּאיראט" פעראָפפענטליכטע, איינען פּרעספּראָצעס אנשטרענגטע. דא יעדאָך אישטויצי דעפּוטירטער איזט, זאָ דורפטע דאס געריכט געגען איהן ניכטס אונטערנעהמען, אָהנע פאָרהער היעצו דיא איינווילליגונג דעם רייכסטאגעס איינגעהאָלט צו האבען. דיא אנגעלעגענהייט ווארדע זייטענס דעם רייכסטאגעס איינער קאָממיססיאָן צור פּריפונג איבערגעבען. פאָרגעסטערן היעלט דיעזע קאָממיססיאָן איינע זיטצונג אב, אין וועלכער מיט 4 געגען 3 שטיממען דער בעשלוס געפאסט ווארדע, דעם רייכסטאגע צו עמפּפעהלען, דען אישטויצי דעם געריכטע אויסצוליעפערן.— עס אונטערליעגט נין קיינעם צווייפעל, דאס, וויא דיא מאיאָריטעט דיעזער קאָממיססיאָן, אויך דיא מאיאָריטעט דעם רייכסטאגס פיר דיא אויסליעפערונג אישטויצי'ס שטיממען ווירד. עס איזט אבער אויך בערייטס דיא האָכסטע צייט, דאס דיעזער שקאנדאלמאכער ענדליך פיר זיין שטרעפליכעס טרייבען געציכטיגט ווערדע. אישטויצי וואגטע ניר זאָ ווייט צו געהען, וויל ער זיך עבען דאריין געשטיטצט, דאסס דאס געריכט איהם, וועגען דער אונפערלעטצליכקייט דעם דעפּוטירטען, ניכט לייכט אן דען לייב ווירד געהען קאָננען. אללייז ער פערגאס עס, דאס ער דורך דיעזעס טרייבען אים גרונדע גענאָממען דאס גאנצע אונגארישע פּארלאמענט שענדעטע, אונד דאס דער רייכסטאג איהן ניכט לעננער שיטצען דירפטע, דא עס זאָנסט דאס אויסזעהען געווינגען ווירדע, אלס ביללינע אויך דיא מאיאָריטעט דעם אונגארישען רייכסטאגעס דיעזע שענדליכען וויהלערייען! היישע האנדעלט עס זיך ניר נאָך דארום, וואס דיא „געשוואָרענען" צו דעם טרייבען אישטויצי'ס זאגען ווערדען. וועגען דעם גרינדזאטצעס דער פּרעספרייהייט היטען זיך דיא געשוואָרענען אין אונגארן וואָהל, זאָ ווייט אלס ניר מאָגליך, איבער איינען, דער איינעם פּרעס-פערגעהענס אנגעקלאגט ווירד, דאס „שולדיג" אויסצושפּרעכען.—זאגען אבער דיא געשוואָרענען „ניכטשולדיג", דאנן קאנן דאס געריכט עבען ניכטס מעהר טהון. אללייז אין דיעזעם פאללע דירפטען דיא געשוואָרענען וואָהל דאָך איינזעהען, דאס אישטויצי דיא פּרעספרייהייט צו געפעהרליכען אויפרייצונגען געגען איינע גאנצע קאָנפעססיאָן מיסברויכט האט. ער שענדעטע אלזאָ דורך זיין טרייבען אויך דיא פּרעספרייהייט זעלבסט. דא ווערדע אלזאָ איינע „שאָנונג" זייטענס דער געשוואָרענען איין זאָלכער פעהלער, וועלכער דער פּרעספרייהייט נור צום עמפּפינדליכען נאכטהיילע דיענען קאָננטע.

*) (א ו נ ט ע ר ש ט י ט צ ו נ ג פ י ר ד י א פ י נ ף ט י ס א-ע ס ל א ר ע ר פ ר ו י ע ן.) הערר סאבאָלטשי, דער פריהער איין שילער דעם פעסטער ראבבינער-סעמינארס וואר, אונד דער בעקאננטליך דיא פינף פרויען דער אין ניערעדיהאזא פערהאפטעטען יודען צור איידיענץ ביים יוסטיצמיניסטער אונד ביים מיניסטער-פּרעזידענטען פיהרטע — אונטערצאָג זיך פאָרגעסטערן דער מיהע, דיא ארמען, ניעדערגעשלאגענען פרויען אין וועניג דאהיך צו ערהייטערן, אינדעם ער איהנען דיא מערקווירדיגקייטען אונזערער הויפּטשטאדט צייגטע. אונטער אנדערעם צייגטע ער איהנען אויך דאס נייע, פּראכטפאָללע באָרזען-געביידע. אונטער דען באָרזיאנערן מאכטע דיא קאָמישע ערשיינונג אויפזעהען, וויא איין יונגער מאנן פינף ווייבער אין דער שטאדט הערומפיהרטע! באלד ערפוהרען זיא יעדאָך, דאס דיעזע פינף ווייבער איינגענטליך דיא פרויען דער אונגליקליכען פערהאפטעטען יודען אין ניערעדיהאזא זינד. דא שוואנד פּלאָטצליך יעדע שפּאָטטזוכט, דיא אונטער דען באָרזיאנערן געוואָהנליך הערדייט, אונד עס קאם דיא עכט יידישע בארמהערציגקייט צור פאָללען געלטונג. דיא באָרזיאנער שאָסען געמיטליך אלזאָגלייך געלד צוזאממען, אונד אין ווענינען אויגענבליקען וואר דיא סוממע פאָן 400 גולדען אויפגעבראכט, דיא דען אונגליקליכען פרויען אלס אונטערשטיטצונג איינגעהענדיגט ווארדע.— אללענפאללס וואר דיא „אוידיענץ" אין דער באָרזע ניכט אָהנע ערפאָלג.— מאָגע דאהער אויך דיא אוידיענץ ביים יוסטיץ-מיניסטער אונד ביים מיניסטער-פּרעזידענטען עבענפאללס אלסבאלד אלס איינע ערפאָלגרייכע זיך הערויסשטעללען!

*) (א י י ן ג ר אָ ס ע ר ש ק א נ ד א ל) האָלט שאָן זייט מעהרערען טאגען דיא געמיטהער אין עסטעררייך אין אויפרעגונג. וויר האבען היעריבער ביזהער ניכטס געמעלדעט, דא זיך אונזערע לעזער אין אונגארן פיר דיא פאָרגעננע אין דער עסטעררייכישען רייכסהעלפטע וועניג אינטערעססירען. יעטצט אבער קאם יענע עסטעררייכישע אנגעלעגענהייט זאָגאר אים אונגארישען רייכסטאגע צור שפּראכע, אונד זאָ פיהלען וויר אונס פערפפליכטעט, עטוואס היעריבער צו בעריכטען. דער געגענשטאנד דעם שקאנדאלס איזט פאָלגענדער: דיא עסטעררייכישע רעגיערונג האט דען אויסבויא איינער גראָסערען אייזענבאהנ-שטרעקע אין גאליציען בעשלאָססען. עס וואר דא פיעל צו פערדיענען, אונד מאן וואָללטע האבען, דאס מאן איינצעלנע טהיילע דיעזער גראָסען אייזענבאהנ-שטרעקע פערשיעדענען אונטערנעהמערן איבערלאססע, דאמיט מעהרערע עטוואס פערדיענען. באראָן שוואַרץ אבער (קיין יודע) וואָללטע דען אויסבויא דיעזער גראָסען, געווינן-ברינגענדען אייזענבאהנ-שטרעקע זעלבער איבערנעהמען, אונד דער גאליצישע דעפּוטירטע קאמינסקי ווירקטע אים רייכסטאגע דאהין, דאס דיעזער גראָסע אייזענבאהנ-בויא נור איינעם איינציגען אנפערטרויט ווערדע, אונד דאס דיעזער איינע איינציגע באראָן שוואַרץ זיין זאָללע: קאמינסקי האט דענן אויך אללעס אנגעוועדעט, אים רייכסטאגע, ביי דען מיניסטערן אונד דען בעאמטען, דאס באראָן שוואַרץ דען אויסבויא דער באהן בעקאממע. באראָן שוואַרץ קאָנקורירטע נין מיט ערפאָלג אונד ערשטאנד זעלבער דען אויסבויא דער גראָסען גאליצישען אייזענבאהן, וואָבייא ער אונגעהייער פיעל געלד פערדיענטע, זאָ דאס דעם קאמינסקי פיר זיינע פערמיטטעלונג אללייז איינע פּראָוויזיאָן פאָן 650,000 גילדען געקאממען ווערע. באראָן שוואַרץ איזט אבער איין גוטער שפעקולאנט אונד דאכטע זיך: „שאדע אים דיעזע גראָסע פּראָוויזיאָנס-סוממע; איך וויל ליעבער אללעס אללייז איינשטעקען; קאמינסקי ווירד זיך דאָך שעמען, מיך צו פערקלאגען!" — קא-

---

פֿאָלליעטאָן.

ריקקעהר דער יודען נאָך ענגלאנד.

(19-טע פאָרטזעטצונג.)

„יעדאָך נאָך פיעלעם בישטען אונד וויינען (זאגטע איין אנדערער בויער) אונד נאכדעם דער שולמייסטער געזאגט, דאס יא אויך אונזער ערלאָזער (דער נוצרי) איין יודע וואר אונד ער דאָך נאכהער דער ערסטע כריסט, דער שטיפטער אונזערער רעליגיאָן, געוואָרדען— ערלויבטען איהם דער בירגערמייסטער אונד דער גייסטליכע, וויטער אין דער שולע צו אונטערריכטען. אלס ער אבער אין דיא שולע קאם, דא וואָרען אללע קינדער אלס יודען מיט לאנגען נאזען אונד לאנגען בארטען אונד מיט אפפען-שווייפען מאסקירט אונד זינד אום דען שולמייסטער מיט שפּאָטט-געשרייא הערומגעשפּרונגען. אונטער זאָלכען אומשטענדען קאָננטע מאן איהן ניכט לענגער אונטערריכטען לאססען, אונד ער ווארדע דאפאָן געיאגט."

„עס געשיעהט איהם שאָן רעכט! (זאגטע איין בויערנ-יונגע) וויא קאנן מאן נור זאָ זיין איינעם בלוט, זיינע עהעמאליגען גלויבענס-גענאָססען, פערלייגנען? — אונד איך מוס אייך זאגען: דיא יודען זינד אויך מענשען! איך האבע וואָהל פריהער אין מיינעם לעבען קיינען יודען געזעהען; איך האבע מיר דיעזעלבען אלס ווילדע, מענשענ-פרעססענדע טהיערע פאָרגעשטעללט. אבער אלס איך יענע יידין געזעהען, זאגע איך אייך, דיא יודען זינד אויך מענשען, פאָן געפיהל אונד פערשטאנד — עס זאָלל מיר יעמאנד צייגען, אָב אין ענגלאנד איינע ערהאבענערע שאָנהייט אלס יענעס יודענ-מעדכען עקסיסטירט!"

„איי, וואס! דער בורשע איזט עבענפאללס פעררוקט! (זאגטע איין בויער) זייטדעם דיא יודען פאָרט זינד, איזט עס אונס, אלס ווענן איינע שווערע לאסט פאָם לאנדע בעזייטיגט וואָרדען ווערע: לאססען וויר דאס, אונד געהען וויר צור האָכצייט!"

„ווענן שאָן דיעזע האָכצייט נור פאָראיבער ווערע! (זאגטע איין בויערנ-מעדכען) ריכארד איזט נאָך אימטער זאָ טרויריג, אונד איך פירכטע, דער יונגע קאָננטע דען ריקפאלל בעקאָממען."

„עס איזט ניכט וואָהר! ריכארד איזט זאָ פראָה אונד מונטער וויא איין פאָגעל— דאָך זעהעט! דא קאָממט ריטטער טאָביאס."

„גריסע איך גאָטט! מיינע פריינדע אונד נאָכבארן! (זאגטע דער ריטטער צום פאָלקע) איהר שטעהט מיר בייא אין פריידענטאגען; איך וויל עס אייך פערגעלטען אין פרייד אונד לייד. נון, קינדער! ווער העטטע דיעס פאָר אכט טאגען נאָך געדאכט, דאס איך הייטע איינען זאָלכען פריידענטאג האבען ווערדע? קאָממט, קינדער, אין דען האָכצייטס-זאאל!"

אלס דער ריטטער זיך ענטפערנטע, זאגטע יענעס בויערנ-מעדכען: „יא דער ריטטער פרייט זיך צו פריה! מאן דארף דען טאג פאָר דעם אבענד ניכט לאָבען!"

„ווארום איילטע זיך דענן דער ריטטער מיט דער האָכצייט זאָ זעהר? דאָך נור דעסהאלב, וויל ער זיינען זאָהן שנעלל מיט דעם פריילין לעע פערהייראטען וואָללטע, דאמיט ריכארד יענע אונגליקליכע ליעבעס-קראנקהייט ניכט ווידער צוריקבעקאָממע."

וועהרענד דעם געשפּרעכעס אונטער דעם פאָלקע וואר דיא בראוט, פריילין אננא לעע, מיט דעם אנקלייידען בעשעפטיגט, וואָבייא איהרע שוועסטער אלעקסים לעע בעהילפליך וואר.

„נון ביזט דוא פערטיג (זאגטע אלעקסים צו איהרער שוועסטער), יעטצט קאנן דיין ברייטיגאם קאָממען אונד דיך צור קירכע פיהרען. זאָלל איך איהם מעלדען, דאס דוא שאָן אנגעקלייידעט ביזט?"

„בלייבע נאָך איין וועניג! איך ווייס ניכט, ווארום מיר דאס הערץ זאָ שווער איזט! (זאגטע דיא בראוט) ליעבער גאָטט! האבע איך דענן איין אונרעכט געטהאן? עס איזט מיר, אלס ווערע עס איין אונרעכטמעססיגעס גוט, נאָך וועלכעם איך גרייפע. — דאָך ריכארדס הערץ געהאָרט מיר נאָך פאָן קינדהייט אן. גיב מיר דארום יענע בלומע; זיא איזט פאָם גראבע מיינער מוטטער — אונד נון רופע מיר מיינען ברייטיגאם!"

באלד קאם ריכארד הערבייא, אומארמטע זיינע בראוט אונד זאגטע: „מיין פאטער קאנן דיך שווער ערווארטען; ער איזט איבעראויס גליקליך; ער בעדאנקט זיך בייא מיר, דאס ער זיך פרייען דארף! — אך! איך בין וויא פאָן איינער לאנגען קראנקהייט אויפגעשטאנדען; איך זעהע יעטצט ווידער דיא אלטע ליעבע וועלט. — אָ, אננא! ביזט דוא דענן ווירקליך נון מיין? האסט דוא מיר אללעס פערגעבען אונד פערציעהען?"

„אָ! שפּריך ניכט דאפאָן! וואס זאָללטע איך דיר דענן פערגעבען?"

„דאס איך דיך אום יענע אונגליקועליגע פערגעססען קאָננטע!" זאגטע ריכארד.